

Borgerlig Oprejsning efter Regeringens Forslag af 1928 til Borgerlig Straffelov.

Af Sekretær cand. jur. BENNY LEVIN.

Den 16. Marts 1928 saa det 5. Forslag til en ny dansk Borgerlig Straffelov Dagens Lys. Disse Forslag strækker sig over et Tidsrum af 16 Aar, men den første Straffelovskommission, der afgav sin Betænkning 1912, nedsattes allerede den 11. August 1905, saaledes at Forberedelserne nu har staaet paa i 23 Aar. Det er kun rimeligt, at et saadant Forehavende udarbejdes med Hensyntagen til de ypperste Resultater af al den Sagkundskab, der kan faa Indflydelse paa strafferellige Spørgsmaal, og at navnlig et efterfølgende Forslag i videst mulige Omfang høster Frugterne af de Lærdes Kritik af et forudgaaende.

Og dette har i saa udpræget og tiltalende Grad været Tilfældet med det nu foreliggende Regeringsforslag af 1928 (jfr. Mot. S. 58). Gang paa Gang henviser Motiverne til de i nærværende Tidsskrift og andre Steder fremsatte Kritiker af tidligere Udkast og Forslag og selv uden saadanne Henvisninger kan denne Hensyntagen paavises.

Dette gælder ogsaa, omend kun til en vis Grad, Bestemmelsen i § 97 om »borgerlig Oprejsning«. Angaaende den gældende Ret og de tidligere Forslags Stilling til Spørgsmaalet skal i det hele henvises til Bemærkningerne i dette Tidsskrift for 1925 Side 273 ff.

Forslaget har naturligvis i Lighed med de tre sidste foregaaende — alene K. U. I. danner Undtagelse — medtaget Bestemmelser (i § 79) om Frakendelse af de borgerlige Ret-

tigheder i selve Straffedommen, en Frakendelse, der i Tilfælde af Fængselsstraf i 4 Aar eller derover, eller Indsættelse i Arbejdshus eller til Sikkerhedsforvaring, sker for bestandig, og i andet Fald paa Tid, ikke under 5 Aar.

Det er allerede et Spørgsmaal, om selve Straffeloven er den rette Plads for Bestemmelser om Rehabilitation, og i saa Henseende er der flere Muligheder, saaledes f. Ex. i Lighed med nugældende Ret Henlæggelse til særlige Love, men ogsaa Henlæggelse til Straffe-processen, ja endog til Grundloven eller en Deling mellem flere af disse Love lader sig begrunde.

T. U. Mot. (Side 109) finder, at Reglernes naturlige Plads er Straffeloven og henviser herved til nyere Love og Udkast, hvor dette er Tilfældet¹). K. U. II (Mot. Sp. 207) slutter sig til T. U. med den yderligere Begrundelse, at Straffeloven, der giver Regler om Fortabelse af borgerlige Rettigheder naturligt ogsaa bør give Regler om Maaden, hvorpaa disse kan generhverves, saa meget mere, som Udkastets Regler om Fradømmelse af Rettighederne paa Tid alligevel nødvendiggjorde en Ændring af de gældende Regler om Æresoprejsning.

Det af Regeringen den ²/₁₂ 1924 i Rigsdagen fremsatte Strfl.-Forslag (ndfr. cit. som F. 1924) slutter sig (Mot. S. 94) til K. U. II i denne Henseende.

Besvarelsen af det rejste Spørgsmaal maa afhænge af, i hvilken Form Institutet agtes indført.

Saafermt man sidestiller Adgangen til Rehabilitation med Adgangen til Benaadning (réhab. gracieuse), var Bestemmelsens naturlige Plads i og for sig Grundloven Side om Side med den Kongen tillagte Benaadningsret. Indrømmes derimod Rehabilitation ipso jure (réhab. de droit) efter Udløbet af en vis (straffri) Tid uden nogen Art af Undersøgelser udover Præstation af Straffeattest, synes Straffeloven at være den naturlige Plads, og vil man endelig — saaledes

¹) Foruden de der nævnte kan tilføjes tysk Entw. 1919; schweizisk Entw. af ²³/₇ 1918 Art. 77 ff.

som T. U.; K. U. II og det sidste Regeringsforslag (ndfr. cit. som F. 1928) — indføre Rehabilitation ved Retskendelse (réhab. judiciaire). er Straffeprocessen naturligt det Sted, hvor Reglerne for Fremgangsmaaden og Virkningerne hører hjemme, hvorimod Begrebet og de materielle Betingelser (Forudsætningerne) for Opnaelsen af Rehabilitation bør have sin Plads i Straffeloven. Og længere end hertil kan Argumentet om, at den Lov, der bestemmer Fortabelse af de borgerlige Rettigheder, ogsaa bør bestemme Genhervelse af disse, heller ikke føre.

Thi for intet andet Forhold indeholder Straffeloven rene processuelle Regler. Saaledes er Reglerne om den foreslaede nye Institution, Fængselsretten, henlagt til den samtidig med F. 1928 foreslaede Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m., og de processuelle Regler om Fremgangsmaaden til Opnaelse af Rehabilitation (§ 97, Stk. 2) kunde da ligeledes passende henvises til denne Lov.

Rehabilitation foreslaas benævnt »borgerlig Oprejsning« i Modsætning til det hidtil i Lovsproget anvendte »Æresoprejsning«, der efter T. U.s Mening bør erstattes med »Genindsættelse i de borgerlige Rettigheder«²⁾ for ikke at hende Tanken paa noget i Retning af Æresstraffe³⁾. og med samme Motivering foreslaar K. U. II Benævnelsen »Oprejsning«⁴⁾, medens F. 1924 afstaar fra noget Forslag af Mangel paa Opfindsomhed⁵⁾, men tager positivt Afstand fra Ordet »Oprejsning« under Henvisning til den fastslaaede proces-

²⁾ Ved Siden af vedvarende Tab af borgerlige Rettigheder, er i næsten alle nyere Straffelove og Strfl.-Forslag tillige indført tidsbestemt Tab, saaledes at Rehabilitation bl. a. kommer til at betyde en Afkortelse af denne Tidsfrist, hvorfor man har set Forholdet som en »Genindsættelse« i de borgerlige Rettigheder, men naar Rehabilitationen desuden betyder og bør betyde en Udslettelse af Dommen og Straffen, saaledes som bl. a. T. U. med Rette foreslaar, dækker »Genindsættelse« ikke det, der opnaas ved Rehab.

³⁾ Jfr. T. U. Mot. S. 110.

⁴⁾ K. U. Mot. Sp. 207—208.

⁵⁾ F. 1924 Mot. S. 94.

suelle Betydning heraf (Retspll. §§ 662, 3, 575, 3, 683 og 687 e. m. fl.).

En træffende ætymologisk Gengivelse paa Dansk af Begrebet Rehabilitation⁹⁾: atter handledygtig eller egnet, Tilbagevenden til Handleevne el. lign. giver let Anledning til Forvexling med den, der har faaet et Umyndiggørelsesdekret hævet. Det er jo imidlertid temmelig givet, at der i Praxis hurtigt vil skabes en kort Betegnelse — sandsynligvis kun eet Ord — for Institutet i Lighed med Æresoprejsning, og højst sandsynligt vil denne Betegnelse holde sig. Naar man forlader Begrebet »en i den offentlige Mening vanærende Handling« og erstatter dette med »Uværdighed til Medborgeres Agtelse«, kunde der være meget, der talte for den foreslaaede Ændring af Æresoprejsning; men man maa som sagt være klar paa, at Praxis vil operere med »Oprejsning«, saafremt »Borgerlig Oprejsning« vedtages, og en saadan Terminologi findes som sagt i Forvejen for et andet Forhold.

Det ses ikke, hvorfor man viger tilbage for Ordet »Rehabilitation«, der bedst dækker Institutet, saameget mindre, som man efter i Rpll. af 1916 at have indført Betegnelserne Rigsanklager og Overanklager senere har ændret disse Betegnelser til Rigsadvokat og Statsadvokat, ligesom man har ændret Retternes Formænd til Præsidenter og omdøbt Politifuldmægtigene i København først til Politiassessorer og nu til Politiadvokater. Det er altsaa ikke Fremmedord, man viger tilbage for.

Hvad angaar de materielle Betingelser, Forslaget opstiller i § 97 til Opnaaelse af »borgerlig Oprejsning«, forudsættes en retskraftig Straffedom afsagt af dansk Domstol, ved hvilken Gerningsmanden i Medfør af § 79 er fradømt de borgerlige Rettigheder, hvilket skal ske ved en efter det fyldte 18. Aar begaaet Forbrydelse, hvorved han findes at have gjort sig uværdig til Medborgeres Agtelse, og for hvilken han dømmes til Fængsel (Minimum

⁹⁾ Jfr. nærv. Tidsskrift 1925, S. 280.

1 Maaned jfr. § 35) eller til Indsættelse i Arbejdshus eller til at tages i Sikkerhedsforvaring⁷⁾.

At en udenlandsk (af folkeretlig anerkendt Stats Domstol afsagt) Straffedom for et Forhold, der herhjemme vilde medføre Fradømmelse af de borgerlige Rettigheder, ikke uden videre har disse Virkninger herhjemme, maa blive Følgen af Forslagets § 12 jfr. § 11, Stk. 4, og § 8. Sidstnævnte § henfører under dansk Straffemyndighed Handlinger begaaet udenfor den danske Stat af en Person med dansk Indfødsret eller bosat i den danske Stat, bl. a. naar Handlingen er foretaget indenfor folkeretlig anerkendt Statsomraade og er strafbar efter *lex loci actus*. § 11, Stk. 4, hjemler Nedsættelse eller Bortfald af Straf for det Tilfælde, at Gerningsmanden skulde dommes for et Forhold her, for hvilket han allerede andetsteds har udstaaet Straf, og endelig kan efter § 12 Rigsadvokaten paabyde Anlæg af offentlig Sag til Frakendelse af de borgerlige Rettigheder mod den, der har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, og som i fremmed Stat er straffet for en Handling, der efter dansk Ret kan paadrage højere Straf end Hæfte.

Hvor saadan Sag ikke rejses, kan der derfor ikke i disse Tilfælde være Tale om Tab af de borgerlige Rettigheder.

Forslaget stiller ingen Krav om, at den Straf, for hvilken Oprejsning søges, skal være domfældtes første, ligesaa lidt som tidligere erhvervet Oprejsning udelukker senere⁸⁾.

Der skal dernæst være forløbet en Frist af mindst 5 Aar fra Straffens Udstaaelse, Forældelse eller Eftergivelse eller fra den endelige Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring. Det er saaledes med Hensyn til Løsladelse paa Prove (§§ 40—42) foreslaaet positivt afgjort, at Fristen først begynder at løbe, naar Friheden er endelig erhvervet. Med Hensyn til betingede Straffedomme siges det ligeledes udtrykkeligt i § 64, at Bestemmelser, som Dommen maatte

⁷⁾ Cfr. dog § 80 om Fradømmelse af Retten til at udøve enkelte Virksomheder eller beklæde visse Stillinger.

⁸⁾ Cfr. T. U. § 92, 3. Stk.

indeholde om Fortabelse af Rettigheder, bortfalder samtidig med Straffens endelige Bortfald⁹⁾).

I det i § 12 nævnte Tilfælde, samt naar Straffen anses udstaaet ved Varetægtsfængsel, løber Fristen fra den endelige Doms Afsigelse. Naar Straffen udelukkende bestaar i Embedsfortabelse, siges det i § 80, Stk. 2, at denne Frakendelse kun kan ske overensstemmende med de i Lovgivningen iøvrigt fastsatte særlige Regler om Virkningen af saadan Frakendelse, og i Stk. 5, at Virkningen af de i Paragraffen omhandlede Domme bortfalder ved Kgl. Resolution eller efter vedkommende Loves særlige Regler.

Er Bøde idomt i Forbindelse med Frihedsstraf, maa formentlig Tidspunktet for den samlede Strafs Udstaaelse være afgørende for Fristens Begyndelse.

Der er med Rette ikke stillet Krav om Opholdspligt her i Landet i Fristen eller nogen Del af denne.

Forslaget indeholder altsaa kun en Frist, bestemt som et Minimum, hvorimod forskellige fremmede Love og Udkast foreslaar forskellige Frister dels under Hensyn til Forbrydelsens eller Straffens Art (jfr. T. U. § 92), dels under Hensyn til Virkningerne af Rehabilitation. Saaledes fastsætter den østrigske Lov af ²¹/₃ 1918¹⁰⁾ »über die Tilgung der Verurteilung«, saaledes som denne Lov er affattet ved Lov af ¹⁷/₂ 1922¹¹⁾ § 2, en Frist af 15 Aar efter Fængsel for Forbrydelser, der ikke hører til de i § 6 i Lov af ¹⁵/₁₁ 1867¹²⁾ nævnte¹³⁾; 10 Aar efter Udstaaelsen af Fængselsstraf for en af de i § 6 i sidstnævnte Lov omhandlede Forbrydelser og 5 Aar i alle andre Tilfælde¹⁴⁾).

⁹⁾ Cfr. nu Straffelovstillæg af ¹/₄ 1911 § 21.

¹⁰⁾ R. G. Bl. Nr. 108.

¹¹⁾ B. G. Bl. Nr. 110.

¹²⁾ R. G. Bl. Nr. 131.

¹³⁾ Det er bl. a. Højforræderi og Meddelagtighed heri; Forstyrrelse af den offentlige Fred og Orden; Oprør; Vold eller Trusel om Vold mod Embedsmand i Funktion; Forstyrrelse af offentlige Organers Forsamlinger, grov Legemsbeskadigelse med eller uden Døden til Følge; Duel; Hjælp til en Fængslets Flugt m. m.

¹⁴⁾ Jfr. ogsaa schweizisk Straffelovsforslag af ²³/₇ 1918 Art. 77 og tysk

Endelig er det en Betingelse, at Domfældte i den siden Strafadstaaelsen forløbne Tid har ført en hæderlig Vandel¹⁵⁾ samt at han efter Evne har stræbt at erstatte den ved Forbrydelsen forvoldte Skade¹⁶⁾. Dette vil vel sige den Domfældte ved Dommen paalagte Erstatning¹⁷⁾. Krav om Betaling (efter Evne) af Sagsomkostninger er — i Lighed med gældende Ret — ikke foreslaet.

I § 97, Stk. 2, findes dernæst Reglerne om Fremgangsmaaden til Opnaaelse af »borgerlig Oprejsning«. Der kræves en Begæring herom indgivet til Paatalemyndigheden (d. v. s. Politimesteren; i København Politidirektøren), der saa efter at have indhentet de fornødne Oplysninger indbringer Sagen for Retten paa det Sted, hvor Domfældte bor eller sidst har boet her i Riget.

T. U. og K. U. II foreslaar samme Ret og af Hensyn til den fornødne Bevisførelse maa denne vel ogsaa foretrækkes dog formentlig efter Erklæring fra den Ret, der i sin Tid har afsagt Straffedommen¹⁸⁾.

I de fleste fremmede Lovgivninger er Afgørelsen henlagt til en Appellinstans, og man kan jo ikke være blind for, at Landsretsbehandling vilde give langt større Ensartethed i Afgørelsen, men da Kendelsen formentlig skal kunne paa-kæres, vil man alligevel hurtigt faa en fast Praxis at bygge paa.

Afgørelsen træffes ved Kendelse, i fornødent Fald efter at Domfældte og Vidner er afhørt.

Som det vil ses, er det en egentlig kontradiktorisk Proces

»Gesetz über beschränkte Auskunft aus dem Strafregister und die Tilgung von Strafvermerken vom 9/4 1920 (R. G. Bl. Nr. 507); fransk Lov af 14/8 1885 og tysk Straffelovsforslag af 1919 § 81.

¹⁵⁾ Se herom nærmere nærv. Tidsskrift 1925 S. 299 ff.

¹⁶⁾ Jfr. herved Østrigsk Lov af 21/3 1918 § 5, hvorefter Retten saafremt den skønner, at Domfældte ikke efter Evne har erstattet den forvoldte Skade, før Afgørelsen skal gøre ham bekendt med det manglende Beløb og fastsætte en passende Frist for dettes Betaling.

¹⁷⁾ Jfr. nærv. Tidsskrift 1925, S. 294 ff.

¹⁸⁾ Jfr. Østrigsk Lov af 21/3 1918 § 5.

i Straffeprocessens Former¹⁹⁾, der her foreslaas, og det offentlige²⁰⁾, der skal indhente de fornødne Oplysninger, d. v. s. »har Bevisbyrden«.

De fornødne Oplysninger er naturligvis først og fremmest Straffeattest, Domsudskrift og Akter.

Dernæst kræves tilvejebragt Dokumentation for, at Domfældte efter Evne har stræbt at erstatte den ved Forbrydelsen forvoldte Skade, d. v. s. Kvittering, Erklæring om Eftergivelse eller om bestemt eller ubestemt Henstand eller endelig Bevis for forgæves Udpantning. Forsaavidt Domfældte har Forsørgerpligt og ikke uden at savne det nødtorftigste for sig og sin Familie har kunnet udrede Erstatningen, vil Udskrift af Skatteansættelsen (for alle 5 Aar) vise, hvorvidt Domfældtes Bestræbelser har strakt sig.

Udtrykket »den ved Forbrydelsen forvoldte Skade«²¹⁾ er dog næppe heldigt, idet der stricte herunder falder ogsaa immateriel Skade, der som Regel er meget vanskelig, ofte umulig at omsætte i Penge. Rigtigere vilde det derfor være at erstatte fornævnte Udtryk med Udtrykket »udrede den ved Dommen fastsatte Erstatning«²²⁾. Thi selvom det er indlysende, at dette vil og maa blive Praxis's Fortolkning, er det dog rimeligere strax at give Begreberne prægnante Udtryk, hvor det som in casu let lader sig gøre.

Og samtidig vilde Krav om Udredning af de paalagte Sagsomkostninger²³⁾ med Rette være frafaldet.

Hvad endelig Dokumentation for Hovedforudsætningen — hæderlig Vandel — angaar, maa denne under Efterforsk-

¹⁹⁾ Jfr. T. U. § 93, 2. Stk.

²⁰⁾ Cfr. Østrigsk Lov af ²¹/₃ 1918 § 5, hvorefter Anklagemyndigheden i Tilfælde, hvor den uden foreliggende Ansøgning kommer til Kundskab om Kendsgerninger, der kan begrunde Udslettelse af Dommen, ex officio skal andrage herom.

²¹⁾ Jfr. ogsaa saaledes T. U. § 92 jfr. § 72, der henviser til den alm. Erstatningsregel. K. U. II § 100, schweiz. V. E. 1908 Art. 62 1. og 4. Stk. Tysk Kommissionsforslag af 1913 § 133 og Entw. 1919 § 81.

²²⁾ Schw. Entw. af ²³/₇ 1918 Art. 77 og 96.

²³⁾ Jfr. nærv. Tidsskrift 1925, S. 296.

nigen være tilvejebragt ved Afhøring til Rapport af de Personer, der formodes bedst at have kunnet følge Domfældtes Færd siden Løsladelsen.

Har nu Domfældte imidlertid ernæret sig ved tilfældigt Arbejde under stadig Omflakken, saaledes at han vil have vanskeligt ved at henvise til bestemte Personer, der kan udtale sig indgaaende om hans Vandel, det være sig til hans Fordel eller Skade, er Spørgsmaalet, hvorvidt det i Straffe-processen ellers almindelig anerkendte Princip: *in dubio pro reo* skal være herskende her og altsaa medføre, at »borgerlig Oprejsning« skal meddeles, hvor intet — med Undtagelse af Domfældte selv — taler for, og intet imod. Bedst stemmende med moderne Opfattelse af Institutet er det at anerkende Domfældtes Ret til Oprejsning, hvor intet taler derimod.

Der bliver saa under Efterforskning eller Domsforhandling Spørgsmaal om at føre de afhorte som Vidner. De saaledes tilvejebragte Oplysninger om Domfældte maa da have givet et Billede af ham, der viser, at virkelig social Forbedring, Arbejdsvillie — Opnaaelse af Arbejde kan Tidernes Ugunst have umuliggjort — og Generhvelvelse af Medborgeres Agtelse og Tillid²⁴⁾ har fundet Sted, kort sagt, at vi nu har med et retskaffent Gennemsnitsmenneske at gøre.

Man maa her være varsom med at stille for store Fordringer og navnlig ikke større eller i alt Fald væsentlig større Fordringer til den straffedes end til den ustraffedes Vandel²⁵⁾.

Tendensen vil vel nok vise sig noget strengere, og det er som tidligere²⁶⁾ bemærket næppe ubilligt, at den, der allerede har givet grundet Anledning til Mistillid, maa taale strengere Fordringer eller dog i alt Fald være indstillet paa

²⁴⁾ Det var jo Uværdigheden hertil (jfr. § 79), der medførte Tabet af de borgerlige Rettigheder.

²⁵⁾ Jfr. herom nærv. Tidsskrift 1925, S. 299 ff.

²⁶⁾ *ibid.* S. 301 og 303.

ikke at kunne forvente den samme Overbærenhed i de tvivlsomme Grænsetilfælde, som den helt ustraffede. De konkrete Tilfælde vil næppe give Anledning til større Tvivl i saa Hensende.

Med Hensyn til domfældtes Stilling, naar han i Fristen vel har været sigtet for et Forhold, der vilde medføre Tab af de borgerlige Rettigheder, men Tiltale er frafaldet paa Grund af Bevisets Stilling (eller i Tilfælde af Forbrug af betroede Penge, Anmeldelsen i Medf. af Straffelovens § 254 er tilbagetaget), eller han nu er »under Tiltale« for saadant Forhold, skal henvises til det derom tidligere bemærkede i nærv. Tidsskrift for 1925 S. 301 ff.

Finder Domstolene det betænkeligt i saadanne Tilfælde at meddele Rehabilitation strax efter Forløbet af 5 Aar, staar det dem jo frit for ved Kendelse at bestemme en forlænget Frist.

Afgørelsen træffes ved Kendelse, der som foran bemærket formentlig kan være Genstand for Kære saavel fra det offentliges som fra domfældte Side²⁷⁾.

Forslaget Motiver²⁸⁾ forudsætter, at Behandlingen af disse Sager skal foregaa for lukkede Døre efter fornøden Ændring i Retsplejeloven. Hertil er at bemærke, at dette bør det overlades til domfældte at træffe Bestemmelse om, thi lige saa sikkert som Straffedommen og Strafudstaaelsen for visse Kredses Vedkommende kan holdes hemmeligt udover en ganske snæver Kreds, og Rehabilitationssagen derfor i disse Tilfælde bør foregaa saa hemmeligt som muligt for ikke yderligere at sprede Kendskab til Fortiden, ligesaa sikkert gælder det, at en anden Kreds er saa kendeligt stemplet af Forbrydelse og Straf, at der maa den størst mulige Offentlighed til, saaledes bl. a. ogsaa Offentliggørelse af Kendelsen, for at give Rensningen og Brugbarhedsstemplet det rette Relief. Men herom kan den paagældende bedst selv dømme.

²⁷⁾ Jfr. T. U. § 93, 2. Stk. Østrigsk Lov af 21/a 1918 § 5.

²⁸⁾ Side 66.

Er domfældtes Begæring ikke taget til Følge af Retten, kan ny Begæring først fremsættes efter 2 Aars Forløb²⁹⁾.

Virkningerne af borgerlig Oprejsning angives i Forslaget som Generhvervelse af de i Medfør af § 79 fradømte borgerlige Rettigheder³⁰⁾.

Der siges intet om, at Dommen og dens Følger iøvrigt er udslettede³¹⁾, hvilket dog synes bedst stemmende med Rehabilitations-Institutets Idé. I saa Fald maa Adgangen til Rehabilitation kræves aaben efter enhver Straffedom, ogsaa i Tilfælde, hvor domfældte er under 18 Aar, og ikke blot efter en Dom, ved hvilken de borgerlige Rettigheder er mistede. Ejheller siges der noget om, hvorledes den rehabiliteredes Stilling er overfor direkte Spørgsmaal fra Rettens eller andre Myndigheders Side m. H. t. tidligere Straffe, for hvilke borgerlig Oprejsning er erhvervet. Angaaende Anmærkning i Strafferegistret og Udstedelse af Straffeattester gælder Reglerne i Justitsministeriets Cirkulære Nr. 123 af $\frac{20}{8}$ 1925, jfr. Nr. 51 af $\frac{14}{3}$ 1924 samt Nr. 122 af $\frac{3}{8}$ 1926, $\frac{21}{5}$ 1926 og $\frac{28}{3}$ 1927 uforandrede.

Som Reglerne er foreslaaet formulerede, bliver Spørgsmaalet om den borgerlige Oprejsnings Indflydelse paa Dommens Gentagelsesvirkning ikke aktuelt, da § 82, Stk. 3 foreslaar Ophor af Gentagelsesvirkningen, naar der førend den ny strafbare Handling er begaaet er forløbet 5 Aar efter, at den tidligere Straf er udstaaet.

En yderligere Begrænsning af Oprejsningens Virkninger indfører § 97, 5. Stk., nemlig saadanne, som følger af den særlige Lovgivnings Regler om Rettigheders Fortabelse, og en tilsvarende Udvidelse giver Forslaget til Ikrafttrædelseslovens § 8, 5. Stk., hvori det hedder, at de Virkninger, som

²⁹⁾ Jfr. T. U. § 93; K. U. II § 101; Norsk Strfl. 1902 § 76 og Belgisk Lov 1896 Art. 5. Ifølge det schweiziske Straffelovs-Forslag af $\frac{28}{7}$ 1918 kan Dommeren bestemme en ny Frist, der ikke maa overstige 2 Aar.

³⁰⁾ Jfr. T. U. § 92; K. U. II § 100 jfr. Mot. Sp. 210; F. 1924 § 102 1. Stk.; Norsk Strfl. 1902 § 75.

³¹⁾ Saaledes den franske Lov af $\frac{14}{8}$ 1885 Art. 13. Jfr. iøvrigt det i nærv. Tidsskrift 1925, S. 276 i Note 11 anførte.

i Lovgivningen er knyttet til Meddelelse af Æresoprejsning, fremtidig indtræder, naar nogen har generhvervet de borgerlige Rettigheder.

Endelig har ifølge § 270, 2. Stk., borgerlig Oprejsning den Virkning, at Sandhedsbevis ikke fritager for Straf, naar Generhvervelse af borgerlige Rettigheder har fundet Sted, det være sig altsaa efter Udløbet af den i Dommen fastsatte Frist for Frakendelsen eller efter borgerlig Oprejsning.

Som det vil ses, fjerner Forslagets Bestemmelser om borgerlig Oprejsning ikke det Faktum, at den paagældende tidligere har været straffet. Straffedommen forbliver opført i Straffekort og Strafferegister, der ganske vist ifølge Justitsministeriets Cirkulære Nr. 123 af ²⁰/₈ 1925, III, sidste Stk., skal have en Tilførsel om Æresoprejsning, men samme Cirkulære giver under ingen Omstændigheder Adgang til at forelægge Politi og Anklagemyndighed blank Straffeattest i Tilfælde, hvor Oprejsning er erhvervet, og den rehabiliterede er ikke beføjet til som Vidne paa Spørgsmaal om Generanlia at nægte sig straffet³²).

Da Forslag til Ikrafttrædelsesloven § 4 ophæver Lovene om Æresoprejsning af ³/₄ 1868 og Nr. 49 af ¹⁴/₃ 1924, bliver der ikke mere Mulighed for Erhvervelse af Oprejsning umiddelbart ex lege i Lighed med den, sidstnævnte Lov for Øjeblikket hjemler, men da Fradømmelsen af de borgerlige Rettigheder i de Tilfælde, hvor Straffen er Fængsel under 4 Aar, skal ske paa Tid (ikke under 5 Aar — se § 79, 2. Stk.) og disse efter Udløbet af denne ipso jure generhverves, vil Trangen til en saadan »R habilitation de droit« næppe være stor.

Det maa hilses med Glæde, at Forslaget er vendt tilbage til Domstolene som det Forum, for hvilket naturligt Meddelelsen af borgerlig Oprejsning hører. Men beklages maa det, at man ikke har taget Skridtet fuldt ud med Hensyn til Virkningerne ved at hjemle fuldstændig Udslettelse af Dom-

³²) Jfr. Rpll. § 170, 3 Stk., jfr. § 180.

men og dens Følger, derunder at tillade den oprejste paa Spørgsmaal om Generalia at betragte sig som ustraffet³³).

Herpaa lader sig vel raade Bod ved en Ændring af Justitsministeriets forømtalte Cirkulære af ²⁰/₈ 1925 angaaende Strafferegistret og Straffeattester ved at tillade, at blank Straffeattest efter meddelt Oprejsning udfærdiges til enhver offentlig Myndighed eller privat, samt en Ændring i Retsplejelovens § 170, 3. Stk., jfr. § 180 i Lighed med den af T. U. Tillægsløv B foreslaaede, til hvilket Udkast i det hele skal henvises med Hensyn til fornødne Ændringer i Retsplejeloven.

De Betænkeligheder, der ud fra et Retssikkerheds-Synspunkt melder sig ved at hjemle saa vidtgaende Virkninger, ligger klart for Dagen, men den fornødne Modvægt er lige saa nær for Haanden ved f. Ex. helt at udelukke visse Forbrydelser (Mord; visse grovere Sædelighedsforbrydelser, kvalificerede — navnlig gentagne — Berigelsesforbrydelser o. lign.), at forlænge Fristen, der jo allerede i nærværende Forslag blot er angivet som et Minimum og saa iøvrigt overlade Retten at skønne efter fri Bevisbedømmelse.

Og kan Samfundet kun med Vanskelighed aflægge sin Følelse af Usikkerhed overfor en tidligere Retsbryder, saa maa det dog alligevel villigt forsøge alle de Midler, Udviklingen giver det i Hænde, til Bekæmpelse af Recidivet. Det er intet ualmindeligt Ræsonnement hos den afsonende, at han nu efter at have modtaget Forbryderstemplet ligesaa godt kan lade staa til, da alle Forsøg paa i Fremtiden at søge sin Omgang blandt andre end Ligemænd er forgæves, og det turde derfor dog være et Forsøg værd, om udførlige Opslag i samtlige Fængsler og Straffeanstalter³⁴) angaaende

³³) Saaledes tillades i Pkt. 9 i Begæring om Aldersrente i Hh. til Lov Nr. 134 af ¹/₇ 1927 at svare Nej til Spørgsmaalet om, hvorvidt Ansøgeren har været straffet, hvis Æresoprejsning er opnaaet.

³⁴) Jfr. W. Schiller: Die Rehabilitation Verurteilter im schweizerischen Recht (Zürcher Beiträge zur Rechtswissenschaft IV) S. 98; Ernst Delaquis: Die Rehabilitation Verurteilter (Berlin 1906) S. 72 og schweizerische Zeitschrift f. Strafrecht, Bd. 25, S. 124.

Mulighederne for fuldstændig Genoptagelse i Samfundet, med Ret til efter Rehabilitationen overalt at turde betragte sig som pletfri, Opslag, der til de mindste Enkeltheder vil blive lært udenad og fortolkede, ikke kunde bidrage til at motivere Indførelsen af meget yderliggaaende Midler til Hvervning af oprejste Samfundsborgere.
